

Introitus:

„Zaradoval jsem se, když mi řekli: *Půjdeme do Hospodinova domu! Pro své bratry, pro své druhy vyhláší: „Budiž v tobě pokoj!“* (Žalm 122, 1 a 8)

Ježíš učedníku Judovi a jeho druhům odpověděl: „Kdo mě miluje, bude zachovávat mé slovo, a můj Otec ho bude milovat; přijdeme k němu a učiníme si u něho příbytek. Kdo mě nemiluje, nezachová má slova. A slovo, které slyšíte, není moje, ale mého Otce, který mě poslal. Toto vám pravím, dokud jsem s vámi. Ale Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl. Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět, já vám dávám. Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí! Slyšeli jste, že jsem vám řekl: Odcházím – a přijdu k vám. Jestliže mě milujete, měli byste se radovat, že jdu k Otcí; neboť Otec je větší než já.

(Janovo evangelium 14, 23-28)

Ozdobou synů jsou otcové

Asi vás napadne, že jsem to popletl. Ale je to tak, dokonce i v Bibli. Ač upřednostňujeme děti a naši chloubou bývají naše ratolesti, biblické myšlení zná i opačný směr.

Když namítáte, napadlo mne naše poměry ilustrovat židovskou anekdotou: Jde paní Blumenfeldová po promenádě a sama je dobře udělaná, tvář jako měsíček. Za každou ruku vede synáčka v námořnickém oblečku. Jeden starší a druhý mladší. Potká ji paní Meierová a pěkně pozdraví. V ruce má paraplíčko, děti ještě ne. „To jsou hezcí chlupci“ pochválí paní Blumenfeldové potomky. Ta doslova taje jako másličko na bramborách. „A kolikpak jim je let?“ ptá se Meierová. A Blumenfeldová vážně odpovídá: „Advokátovi je pět a panu doktorovi jsou zatím dva a půl!“

Budu vám vyprávět o synech Izraele. Proberu různá jména, převážně ze Staré smlouvy. Tak například Eliáš byl velkým prorokem. Jsou za ním velké divy – modlil se a nepršelo, oheň spadl z nebe, aby dokázal, že Hospodin je Bůh a ne nějaký Bál, což je modla. Při tom posledním zmíněném ohnivém dešti bylo pobito mnoho Bálových kněží; zcela tak, jak si vyřizovala stará doba své úcty. A teď vám přečtu pokračování:

„*Achab (král) oznámil Jezábele (své ženě, předsedkyni Bálova spolku) vše, co udělal Eliáš, že pobil všechny Baalovy proroky mečem. Jezábel poslala k Eliášovi posla se slovy: „Ať bohové udělají, co chtějí! Zitra v tento čas naložím s tebou, jako ty jsi naložil s nimi!“ Když to Eliáš zjistil, vstal a odešel, aby si zachránil život. Přišel do Beer-šeby v Judsku a tam zanechal svého mládence. Sám šel den cesty pouští, až přišel k jednomu trnitému keři a usedl pod ním; přál si umřít. Řekl: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život, vždyť nejsem lepší než moji otcové.“* (1. Královská 19, 4)

Eliáš nečekaně uprostřed zápasu složil svůj úřad. Když mu začali vyhrožovat, utíkal a po cestě dal výpověď svému pobočníkovi. Pak do pouště celý den šel docela sám. A zkuste jít den sami pořád dál a dál. To v člověku roste potřeba něco říct. A Eliáš si sedl pod keř *janovce metlatého*¹, pod pouštní roští používané ke šlehání či tvorbě košťat, a sám sebe odsoudil. Prohlásil, že je lépe, aby si jej Pán Bůh odvolal.² Nechce se mu žít. Připadá si jako po výprasku. Vymetl svůj život a všechny naděje. Končí! A Pán Bůh později jeho výpověď přijal.

Přátelé, nevyklízíme možná celý život, ale mnoho bojů jsme vzdali v polovičce. Tehdy, když jsme zjistili, že by nás stály příliš. Že bychom jim museli věnovat čas, síly, peníze. Že bychom se museli přinutit důvěřovat a bojovat. C. G. Jung³ mluvil o *krizi životního poledne*, staří mniši a pouštní

1 **Janovec metlatý** (*Cytisus scoparius*) je keř z čeledi bobovitých.

2 Stejně se choval ve vypjaté chvíli Mojžíš (Numeri 11, 15) Jób (Jób 7, 15) či Jonáš (Jonáš 4, 3)

3 Já tomu říkám „Bůh p.m.“ a myslím tím cosi podobného. Po vítězstvích, či každý den navečer, když se vrátím domů unavený. Tehdy se mi těžko věří – přestože jdu z vítězství. Je mi bližší „Bůh a.m.“ kdy startuji v plné síle do rána

otcové o *poledním démonu*, který přichází na vrcholu namáhavé cesty či skvělého výstupu.⁴

Ale nejzajímavější je Elijásovo zdůvodnění své abdikace: *vždyť nejsem lepší než moji otcové.*“ Což by bylo možno vykládat jako *polední krizi*, která je dotažena do konce. Chce umřít.⁵

Jací byli naši otcové?

Vnucuje se hned myšlenka, že to byli ztracenci. Že se o nich nedá mluvit s úctou. Že nás poznamenali: „*Naši otcové zhřešili, už nejsou, a my neseme jejich nepravosti.*“ (Pláč Jeremjášův 5, 7) Ale pozor! Je to také refrén našich výmluv, stalo se to dokonce i v té staré době příslovím: „*Otcové jedli nezralé hrozny a synům trnou zuby.*“ (Jeremiáš 31, 29) Po pravdě řečeno, je mnohé, co se zcela oprávněně dá vytýkat těm, kteří vedli naši zemi celých dvacet let. A tím spíš těm, co se o to pokoušeli čtyřicet let před tím.

Jenže naši otcové nejsou jenom *lůzři!* Lidstvo žije jako celek. Má tedy ještě jiné příklady, než ty, na které myslíme se smutkem! Všimněte si: Pán Ježíš si nevzdychal na otce Izraele, ale když visel na kříži, modlil se žalmy, v nichž je: „*Otcové naši doufali v tebe, doufali, tys jim dal vyváznout. Úpěli k tobě a unikli zmaru, doufali v tebe a nebyli zahanbeni.*“ (Žalm 22,5n) Starý svět myslel také jinak. Neobviňoval otce ze všeho zlého. Viděl v otcích poklad a ozdobu. Bylo proč si jich vážit: *Korunou starců jsou vnuci, ozdobou synů otcové.* (Příslloví 17, 6)

Stojí za to, abychom objektivně hodnotili minulost. Náš původ není uzamčen do trezoru slovy Desatera: „*Cti otce svého a matku svou.*“ naopak, jsme Boží výchovou osvobozováni vidět a zvažovat vše, co bylo v naší minulosti. Není to svět černé a bílé. Nejde o výmluvy a sebeospravedlňování. Jde o pravdu. Příteli: Necouvej, nezakrývej provinění, nepřikrývej omezení a dědičnosti, nezametej stopy: „*Nepřenášej dávné mezníky, které zasadili tvoji otcové.*“ Říká dokonce Příslloví (22, 28) Jednou jsou to skutečnosti, přijmi je! A řeš je prosbou o odpuštění a milost Boží.

Proč by měl být člověk lepší, než jeho otcové?

Protože je to tak naplánováno. Není to soutěž generací! Nejde tu o vítězství družstva potomků nad týmem rodičů a prarodičů. Jde o jiný boj! Vítězství je až na konci věků. A bude to vítězství všech. A k jeho dosažení otcové předávají svým synům své zkušenosti, aby je synové obohatili a dali dále. Přesně tak, jako šlechtici nesmí rozdávat své majetky, ale mají ze zmnožit a předat dál, protože musí spravovat rodový majetek, na němž má mnoho dalších lidí práci a obživu. Otcové dali, synové rozvíjeli a synové spravují. Vždyť se v Žalmech píše: „*Co jsme slýchali a o čem víme, to, co nám otcové vyprávěli, nebudeme tajit jejich synům. Budeme vyprávět budoucímu pokolení o Hospodinových chvályhodných činech, o mocných skutcích a dívech, jež konal.*“ (Žalm 78, 3-4) je tu přece pro celý svět naděje, že i tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích. Přesně apoštol Pavel v dopise Římanům (8, 19) píše: „*Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů.*“

Pokud se zdánlivě pokorně tvrdí, že synové nikdy nebudou předčit své otce a pokud někdo zvýrazňuje mýtus minulosti, dýchá z něj obyčejná pošmourná a lenivá pýcha. Radši nechce nic měnit, aby jej to nic nestálo. A pravděpodobně bude daleko horší, než jeho otcové. Jeremiáš sloužil až do konce svého života zbytkům Izraelců. A ti mu na jeho volání k pokání odpovídali vzpupně: „*V tom, co jsi nám mluvil ve jménu Hospodinově, tě neposlechneme. Určitě však splníme všechno, co vyšlo z našich úst, že budeme pálit kadidlo královně nebes a že jí budeme*

plného nadějí.

4 Tomáš Halík, *Stromu zbývá naděje*, 2009, Ground Zero: Naděje v bodě nula (str. 23 a 24)

5 Dovedu si představit, že je na sebe naštvaný, že utíká a zároveň utíkat musí a nemá sílu na jiné řešení. Zpátky se nedovede vrátit. Kdyby tak uměl!

přinášet úlitby tak, jak jsme to dělávali my i naši otcové, naši králové i velmožové v městech judských a na ulicích Jeruzaléma. A dobře je zvýraznit jejich idiotské zdůvodnění: Tehdy jsme měli chleba dosyta, bylo nám dobře, nic zlého jsme nezakoušeli.“ (Jeremjáš 44, 16n)⁶

Jak být lepší než otcové?

Především **se zříci rodičovských nepravostí**: „*Nebud'te jako vaši otcové, k nimž volávali dřívější proroci: ‚Toto praví Hospodin zástupů: Obráťte se přece od svých zlých cest a od svých zlých skutků!‘ Ale neposlechli, pozornost tomu nevěnovali, je výrok Hospodinův.* (Zacharjáš 1, 4) A ruku v ruce převzít rodičovské, otcovské povinnosti. Nechat si naložit odpovědnost, spolehnout se na Boží moc a sílu, ve které všichni sloužíme.

Chizkijáš napsal ve své reformě vydal velkou amnestii a oslovil všelijaké odpadlíky od Jeruzalémské svatyně slovy: „*Nyní nebud'te tvrdošíjní jako vaši otcové, poddejte se Hospodinu, přijďte k jeho svatyni, kterou navěky oddělil jako svatou. Služte Hospodinu, svému Bohu, a jeho planoucí hněv se od vás odvrátí.*“ (2 Paralipomenon 30, 8)

A pak se důvěrně přivínoval k dobré tradici, dobrým zkušenostem a vítězstvím. Přivínoval se tak k dobrému nebeskému Otci tak, jak to věrně dělal Pán Ježíš. Ježíšův život byl koncertem vztahu otce a syna. Nevíme, jaké měli doma kytky, neznáme barvu stěn, nemáme přehled po zouváku a kredenci. Nemůžeme z evangelia vyčíst rodinné poměry, nedá se nahlédnout do nebeské domácnosti, ale dá se vyčíst naprostá závislost na tom, který má co dát, a který může podržet naše kroky. Pán Ježíš maximálně využil svůj dobrý původ: „*Slova, která vám mluvím, nemluvím sám od sebe; Otec, který ve mně přebývá, činí své skutky. Věřte mi, že já jsem v Otci a Otec ve mně; ne-li, věřte aspoň pro ty skutky!*“ (Janovo evangelium 14, 10n) Spolehnout se na Ježíše a navázat na Jeho skutky znamenalo navazovat na Jeho Otce.

Závěrem

Až vás přepadne *krize životního poledne* a budete mít chuť zase něco vzdát, dokonce najdete nějaký důvod pro rezignaci, zkuste se podívat na své možnosti objektivně, případně – když už nemůžete – požádejte druhé, by vám pomohli. Navažte na to, co je dobré a spolehněte se, že patříte do rodiny, v níž ten nejdůležitější praotec je Pán Bůh sám! Nejste mimo rodinu, jste v ní – byť byste skutečně ve vlastní rodině nenašli nic – jste v Boží rodině! Proto je dnes slovem na cestu slovo z 1. listu Janova (2, 14): „*Napsal jsem vám, děti, že jste poznali Otce. Napsal jsem vám, otcové, že jste poznali toho, který jest od počátku. Napsal jsem vám, mládenci, že jste silní a slovo Boží ve vás zůstává, a tak jste zvítězili nad Zlým.*“

⁶ Jeremiáš pravděpodobně pak v Egyptě zahynul.